

Št. I

V Celji, dné 15. januarja 1893.

Leto II.

☞ Mati. ☞

Zamišljeno oče na stolu sedí,
 Sladkó v zibélki detece spí;
 A mater odnesli so dánec zarán,
 Odnegli in djali jo v grób temán.

Zašló je solnce, počiva svet,
 Skoz ókno dehteje róžin cvet;
 In mesec sveti, in zvezda bliščí,
 Pripluje sèn, zaziblje oči.

Polnóč zveni . . . Prihaja nekdó . . .
 Gotóvo popótnik, pózen takó.
 Zaškripljejo dveri, in oče strmi,
 Med dvermi smehljaje mati stoji.

K zibélki grede, kjer spančka njé sin,
 Saj k njemu je pršila iz temnih grobin.
 Sladkó poljubi svoj srčni ráj,
 Molčé se vrne v gróbní kráj.

Vzbudi se oče, trese ga mráz,
 Poboža detetu — mrzli obráz . . .
 In vse je tiho, počiva svet,
 Skoz okno dehteje róžin cvet.

Rádinski.

☞ Sličén lek. ☞

Ha vrt je veter mej gredice
 Nanosil peska in prahú
 In lepe zaprašil cvetlice,
 Da boj prej krasnih ni sledú.

Pohleven dež pa prah ponoči
 Opral mi z nežnih je cvetic,
 Da lepše zdaj so ko sinoči
 In ne povešajo glavie. —

Duhá podnevi boji hudi
 Mračíjo in nevsmlíno tró;
 Solzé ponočne meni tudi
 Vso tugo dneva izperó . . .

Dánica.

Na božični večer.

Povestica. Spisal Fr. Gr. Podkrimski.

I.

Postaja K....! Pet minut...“
Izbudil sem se iz svoje zamišljenosti vsled močnega sunka, ko se je vstavil brzovlak, in ker mi je stopil izstopajoč kmet prav trdo na nogo. Pa k vsej sreči! Globoko utopljen v prijetne misli in nade, ki so me zanesle v strijčev dom, kamor sem bil povabljen na božične počitnice, bi ne bil sicer niti zapazil, da je treba tudi meni zapustiti železnični voz. Zgrabil sem torej svoj kovček, potisnil čepico globokeje na čelo, pa skočil otrplih udov iz železniškega voza. Na peronu, katerega je razsvitljeval nebroj raznobarnih svetilk in po katerem se je razlegalo cvrčeče udarjanje električnega zvonca, me je uže čakal strijčev hlapec Tinče. Vojaško me je z roko pozdravil ter me z mojim kovčekom skozi gnječo veselih došlecev in vznemirjenih odhodnikov hiteč — vedel h kočiji. Ob kočiji hodil je urnih korakov stari kočijaž Martin sem ter tja z visoko preko ušes zavihanim zavratnikom kosmatega kožuha ter si pihal gorko sapo v zelene rokavice, skozi katere je tu pa tam gledala zabrekla koža: zeblo ga je.

Bilo je pa tudi na božični večer! — Gosta megla je tiščala na s snegom pokrito zemljo in le medlo so se videli v daljavi plamenčki mestnih svetilk.

Brzo sem tedaj sedel v voz, tesno se zavil v težko suknjo in ko mi je še Tinče ometal v koli nog gorko plahto,

naslonil sem se na mehke blazine. Tinče je skočil k Martinu na kozla, — čulo se je na to dvakratno mlasikanje z jezikom, s katerim je Martin običajno priganjal rejena belca, — in voz je zdrdral po okornem tlaku izpred kolodvora. Še par trenutkov sem videl nekaj lučic iz mesta, potem pa smo zavili v stran; temna noč nas je obdala, katero je na lahko motil pridušen topot kopit po s tenko lego snega pokriti cesti...

Zopet sem se zamislil v prejšnje sanjarije. Baš prav pridem nocoj k Moravcu! Pa kakšna je postala uže neki sestrična Albina? Izvestno je uže vzrasla v krasno devojko in ne bo jej treba več stopiti na prste, ko se bo deva poljubila v — pozdrav! Minila so uže tri leta, odkar sem se poslovil od nje. Šel sem takrat prvič na dunajsko vseučilišče. Ah, kakó je plakala, kako mi stiskala roko, kako se mi zopet in zopet privila na prsi ter me otroško poljubila!

„Deca, deca!“ — svaril naju je strije, — „ne bodita vender smešna; saj se ne ločita za vsikdar! Kadar bo hotel, vrnil se bo k nama in z veseljem ga bova sprejela. Sedaj mu pa nikar ne obtežuj srca s svojimi tožbami; ločitev od domovine in sorodnikov mu je itak dovolj britka! On mora od naju, da si pribavi višjih ved ter si pridobi v človeški družbi dostojno mesto, raz katero bo lahko sveto služil svoji očetnjavi. Domá, pri

tebi sedeč izvestno tega doseči ne bo mogel! Zato tiho, Bina! Navdušuj ga rajši k pogumu, katerega mu treba; — opominjaj ga k zvestobi do poštenosti in čednosti, na katero se v velikem mestu tako lahko in naglo pozabi . . .“

Toda Bina je neutolažljivo plakala in vzdihovala: „Kdo mi bo pa sedaj tako veren družabnik; — kdo bo z menoj ribaril in veslal po potoku; — kdo me bo spremljal po sprehodih; — kdo mi bo znal razlagati pesni; — — kdo mi bo vedril srce, kadar me objame melanholija? — Kdo! — Ti greš, jaz pa ostanem osamela v tej pusti hiši!“ —

Bilo je na večer pred mojim odhodom. Slonela sva z Albino na oknu ter gledala doli v dolinico za strijčevim domom. Hiša je stala namreč na obronku široke planote, po kateri se je prostiral na obeh straneh velike ceste precej velik trg. Za hišo je padal svet polagoma navdol k bistremu potoku, ki je gonil tam doli mal mlin in žago. Onstran potoka je bil pašnik, katerega je zagrajal smerekov gozd. Mirno je žuborel potok ter skakal preko skal, ki so molile iz njegove srede, iz gozda sem pa se je slišalo tajinstveno šepetanje drevesnih vrhov, nad katerimi se je vžigal nebroj zvezdâ . . . Neki svet mir je vladal v dolinici, ki je tako prijal tožnemu srcu mojemu in Bininemu . . .

„Ali vidiš ondi-le večernico?“ — vprašala me je. „Najkrasnejša je in najrajši jo gledam. — Veš kaj? — objubi mi nekaj!“

„Kaj, dragica moja?“ — vprašal sem jo, zroč jej v modro okó.

„Vsak večer ob tej uri ozri se v ono zvezdico, pa misli ná-me, ki ti pošilja najprisrčnejše pozdrave iz daljave. Bodeš li, Frane?“

„Gotovo, ljuba Bina! Saj veš, da mi je vsaka tvoja želja ukaz . . .!“ — in ovil sem jej roko okoli vitkega života ter jo stisnil k sebi, da je vztrepetala v njej deviška duša . . .

„Dà, dà, tvoja sem na veke . . .“ šepetala so njena ustna, na katera sem pritiskal vroče poljube . . .

In še dólgo sva slonela na oknu. — Ko pa je zapazila Bina, da me stresa večerni hlad, skočila je po šaren ogrtač, vrgla mi ga preko ramen in se zavila še sama vanj. In govorila sva še mnogo. Šepetala sva si, kako bom kmalu dovršil študije in kako si bom preskrbel izbornu službo. Potem se bom pripeljal k strijcu s kočijo, katero bodeta vlekla dva čila arabca; prišel bom v njeno sobico, odkoder bodeva šla roka v roci k strijčku, predenj pokleknila in ga prosila blagoslova. — Nu, in potem se bova dala oklicati v cerkvi sv. Tomaža raz leco. — Čez mesec dnij bo poroka; — to bode svatov in plesu! — Kupil bom potlej v L. krasno hišo, v kateri mi bo gospodinjala Bina s samo jedno deklo, — ker treba bo vender-le štediti. Hlapca bodeva trebala sevé tudi imeti radi konj . . .

„Samó — samó — nekaj sva še pozabila,“ dejala je nekam v zadregi ona; — „veš, če nama štorklja kaj malega prinese v hišo, morala bova najeti tudi pestunjo!“ — — —

„Seveda, seveda . . .!“ — odgovoril sem jaz.

Ej, bila sva prav otroško srečna! — Pod nama pa je žuborel potok in šumel gozd nad katerim je migljala svetla večernica . . .

In strijčeva kočija je brzela dalje ter včasih pa včasih poskočila preko kamna, ki je ležal na zanemarjenem kolovozu. Le za hip me je izbudil tak sunljaj iz zamišljenosti v najivno minolost, potem pa sem se zamaknil takoj zopet v prijetne spomine prve, uzorne ljubavi še ne pokvarjene mladosti . . .

II.

Stopil sem v družinsko sobo svojega strijča Moravca. Ondi pri zeleni peči, na katere gornjem robu so bili reliefi svetnikov in svetnic božjih, je sedela teta Romana z majhnim dečkom in nekaj večjo deklico. Bila sta otroka Moravčeva, katera je po zgodnji smrti soprogini odgojevala njena sestra Romana, Albinina mati, uže bolj priletna uradniška vdova.

Romana je gospodinjala in opravljala hkrati materinske dolžnosti pri Mirku in Pavli; vse je delala z neko posebno ljubeznjivostjo in požrtvovalnostjo. Večkrat sem jo opazoval, kako mirno je stregla Moravcu, ki je bil včasih neznošen siten.

Ko sem jej pri neki preliki izrazil svoje začudenje nad nenavadno potrpežljivostjo, mi je odgovorila:

„On je mož, — a jaz sem ženska! Ženska pa mora biti kot slabejše bitje in vsled božje zapovedi v raji močnejšemu pokorna! — Rečem ti pa, da ženska tudi sicer ne izgubi ničesar, ako moža v vsem in v vsacem vboga. Ako jo mož ljubi, ljubil jo bo radi pohlevnosti še bolj ter spoznal kmalu,

da je bil tudi sam nekoliko kriv in prestrog. Po tacem spoznanji bo pa z jednako ljubeznjivostjo popravil svojo trdost. Noben tirumf pa ni ženski ljubši, nego prošnja za odpuščanje iz ust ljubljenega moža ali brata!“ —

„Prav imate, teta! — Ali kaj tedaj, če mož žene nikdar istinito ljubil ni? — Se mu-li ne bo zdela taka potrpežljiva pohlevnost celo suženjska? Bojim se, da jo bo potem naravnost zaničeval!“

„Nikakor ne! Tiha udanost in ljubeznjiva potrpežljivost bo ublažila njegove strasti; brzdala in sklonila ga bo. Sprevidel bo, da greši proti ženi, ki mu za vsa nasilja vrača le ljubezen, — sramoval se bo svojih krivic in jo — če uže ne ljubil — vsaj gotovo spoštoval.“

„Ko bi mislile in delale vse žene tako, potem bi pač ne bilo nesrečnih družin!“ — menil sem jaz.

„Vsaj manj bi jih bilo gotovo“ — dejala je smehljajoč se starka, — „če bi matere z lastnim vzgledom učile hčerke, da postanejo take.“

„Zares lepe nazore imate teta!“ — sem dejal sam pri sebi, pa mislil na Bino. —

Toda zašel sem raz pot! Pri mojem vstopu sedela je torej ob peči Romana z Mirkom in Pavlo. Veselo so vzkriknili vsi trije ter mi hiteli nuditi roke v pozdrav.

„Ravno prav si prišel,“ rekla je teta obešajoč mojo suknjo na stojalo. „Božič bo došel vsak trenotek v hišo.“

„Strijček, strijček!“ — vpila sta otroka od veselega pričakovanja zarečih očij; „letos nama bo prinesel veliko — veliko —“

„Meni konja in vojaško opravo,“ dejal je Mirko.

„Meni pa gospodsko punico, veš tako, ki zakriči, če jo stisneš preko pasú,“ pravila mi je Pavla, katere modre oči so me nehote spomnile Bine. Baš sem hotel vprašati po nji in po Moravci, ko se je oglasil iz stranske sobe zvonček. Vrata se sama odpró, in skozi nje se zablíšči veličastno božično drevo. Stoječe sredi sobe dotikalo se je z vrhom skoro stropa. Na vsaki vejici, ki so bile gosto preperežene s srebrnimi in zlatimi nitmi in svilenimi trakovi, so viseli krasni, po večem sladkorni in ovočni darovi; na konci vejic pa so gorele raznobojne svečice. Pod drevesom je bilo nakopičenih igrač. Tu stal je ponosen lisec za Mirka, poleg njega pa še stotinja svinčenih vojakov pešcev in jezdecev. Tudi topov, sablje, puške in torbe ni nedostajalo! — Na lični posteljici je ležala velika Pavlinina punica steklenih očij in voščenega obraza. Tik punice pa je bilo nagomiljeno ukusno pecivo in najizbornejši sladkorni izdelki.

Ugledavši te in še druge božične darove, zavriskala sta otroka ter tekla skokoma k drevesu. Ali v onem trenutku je stopil nepričakovano izza drevesa — velik angelj v do tal segajočem, sneženo belem krilu. Okoli vitkega pasu ovijal se mu je svitlo višnjev pas; na prsih iskril se mu je zlat križ, na plečih pa je imel dvoje belih perotnic. Obličje angeljevo je bilo nepopisno milo. Velike modre oči so nas pogledovale takó ljubeznjivo, da sta otroka sklenila ročice ter zagledala se nepremično v nebeško prikazen, katerej je okoli usten igral ljubk na-

smeh. Zdajci spregovoril je angelj z zvonkim glasom:

„Ne bojta se, dobra otroka! To drevo in darove pošilja vama Božič, ker sta ga zvesto molila, ljubila očeta in vbogala teto. Ostanita taka še nadalje! — Sedaj pa sprejmita vsak svoje. Tudi tetki sem nekaj prinesel v tem zabojčku, ker je bila varčna in marljiva gospodinja!“ —

„A meni nisi prinesel ničesar!?“ — vprašal sem angelja, čegar obraz, postava in glas me je privlačeval siloma k sebi.

„Tebi Frane,“ — odgovoril mi je angelj nenadoma s spremenjenim glasom, ki mi je navdal srcé z nepopisnim blaženstvom; — „tebi darujem najdražje: svojo zvesto ljubav!“ —

In angelj me je strastno objel in poljubil na usta; jaz pa sem spoznal Albino. Hotel sem jej vrniti poljub, skušal sem govoriti — toda v istem hipu sem začul Tinčetrov glas, ki je bil uže odprl kočijina vrata ter mi hitro odvijal noge iz gorke plahte.

„Hej, gospod! — Smo uže doma; — izbudite se!“ — je ponavljal parkrat, predno sem se vzdramil iz preživih sanj.

„O sen, vresniči se!“ — zamrmral sem polglasno in zlezal iz kočije. Martin je uže peljal belca preko dvorišča v hlev; jaz pa sem hitel preko dveh, treh stopnic na jeden pot v prvo nadstropje, kjer je navadno stanoval Moravec s svojci.

III.

Glasno govorjenje velike družbe čulo se je iz jedilne dvorane. Nekdo je ravno končal napitnico kričeč:

„Gospod Moravec naj živi!“ — čemur je sledilo živahno pritrkavanje s kupicami in ponavljanje krikov: „Živio! Živio!“

Šel sem brzo v strijčevo sobo, odložil ondi suknjo in pokrivalo, si poravnal nekoliko obleko in lase, pa stopil v dvorano.

„Dobrodošel! — Živel! — Ave, amice!“ — zadonelo mi je hkrati iz vseh strani nasproti. Moravec je takoj vstal od mize, ki se je uprav šibila od skled, krožnikov, steklenic in čaš. — „Iznenajenje na obeh straneh!“ — dejal je in mi prisrčno stiskal roko predstavljajoč me navzočim gostom:

„Moj varovanec, studiosus iuris, — gospod nadlogar Minuti, — gospod doktor Pečnik, — gospod lekarnar Jamnik z gospo, — gospod agent Ros s hčerko Márico,“ itd. itd. — bilo jih je do dvajset z ženo ali s hčerko, katerim sem se moral hočeš nočeš zapored klanjati z večnonovo frazo: „Osobita čast mi je . . .!“ — Nekaj mi jih je bilo uže znanih. Večini pa se je uže bralo raz vnete obraze, da hrani strijčeva klet še vedno izvrstna vina. —

Končno sva prišla do strijčevega prostora. Na levi je sedela póstarna teta Romana, ki mi je uže ves čas prijazno prikimavala; na desni pa Bina, ki je postala v treh letih na škodo svoje lepote nekam prebujna. Tik nje je sedel do štirideset let star gospod v elegantni salonski obleki.

„Moj varovanec Fran, — gospod Pavlin, železniški uradnik,“ predstavljaj je Moravec.

„„Jako me veseli spoznati Vas, gospod pravnik!““ spregovoril je z na-

smehom uradnik v slovenskem jeziku, a poznalo se mu je, da ni rojak. „Gospica Albina mi je pravila uže toliko lepega od vas . . .“

„„Dà, bratranec, prav je da si došel uprav nocoj! Sedi kar sem-le k meni!““ — dejala je sestrična nudeč mi polno ročico v pozdrav. Toda njena prijaznost se mi ni zdela naravna. Začujeno sem jej pogledal v oči, a ona mi jih je takoj izmahnila ter postavljala stol za-me poleg svojega. Nekoliko v zadregi sem prisedel.

Ves položaj mi je bil nejasen in mučen. Hotel sem torej vprašati po vzroku nocojšnje gostije, ali uprav tedaj potrkal je doktor Pečnik z nožem ob kupo ter s hreščečim glasom zakričal: „Rogo verbum! — prosim posluh!“

Počasi so gostje potihnili ter uprli oči v doktorja, majhnega, nerazmerno trebušatega gospoda z bakrenastim nosom, kratkim vratom in veliko plešo.

„Slavna družba!“ — začel je govornik in si brisal z modrim robcem znoj, ki mu je zalival oči in nos; — „preljubi prijatelji! Veliko prekrasnih in temeljitih napitnic in govorov o pomenu nocojšnega večera smo uže imeli čast slišati v tej gostoljubni hiši. Vender, gospoda moja, srcé mi veleva reči še jedno ali dve besedi. Gospoda! Kmalu bodo napočili dvema ljubečima se bitjama presladki dnovi medenih tednov presvetega zakona, a ti — gospoda slavna! — ne bodo ostali brez veselih nasledkov! — Gospoda moja! — medicus universae medicinae sem, zato oprostite! — Prišel bo dan, prejasni dan, dan, ki bo pridružil tema srečnima bitjema še tretje bitijce in

temu bitijcu, gospoda, napijam jaz. — Dal Bog, da bilo ravno tako lepo in blago, kot gospica Albina, in ravno tako značajno in pošteno kot njen zaročenec, gospod Pavlin! — Gospoda, pozivljam Vas v to ime, da izpraznite svoje čaše do dna, družeci se z mojo iskreno željo: Bila vedno srečna zaročenca in dobra njihova deca! Živeli!“

In zopet so zadoneli kozarci in radostni kriki po dvorani. Le jaz sem obsedel nem tik Albine, ki je nalahko trkala ob čaše, ki so se jej nudile nasproti.

„Sestrična, čestitam k nenadejani zaroki!“ — spregovoril sem končno i jaz. „Binine melanholije tedaj ne bo treba preganjati več meni — —“

„Ne, hvala!“ — odvrnila mi je ona. „Rečem ti pa, da nisem bila še nikoli tako srečna kot nocojšni večer.“

„Verujem Bina! — Toda se li več ne spominjaš onega večera pred mojim odhodom na Dunaj?“ —

„Ah, takrat sva bila še prava pravcata otroka!“ — odgovorila mi je naglo ter se nagnila k svojemu zaročencu, ki jej je nekaj šepnil na uho. Oba sta se na-to glasno nasmejala...

Minole božične praznike sem prebil na Dunaji. Moravec me je sicer tudi letos povabil kar najuljudneje k sebi, toda izgovoril sem se, da se moram pripravljati na izpit.

Na božični večer pa sem sedel sam samcat ob oknu svoje sobe pušeč iz dolzega čibuka, katerega mi je poslal iz Dalmacije Pavlin. Nemo sem zrl v nebo, kjer je nevidna roka prižigala zvezdico za zvezdico, da je po-

stal nébesni svod namah podoben z biseri pretkanemu baldahinu.

Tudi večernica je migljala na svojem mestu! —

Mislil sem na svojo vztrajno napredujočo domovino, tožno njeno preteklost in bojev polno prihodnost...

Spomnil sem se pa tudi svojih dragih, ki so se morda uprav v tisti uri radovali ob božičnem drevesu... Kako je bilo lani osorej!? — Kak fantast sem bil še! — A vender —, Bina Bina, kako kruto si me varala s svojimi obljubami! — Varala? — Ne! — saj sva bila takrat še otroka, — dasi velika otroka!! — Kaj li počne sedaj? Je-li res srečna? — — — Da bi vedel to! —

Nekdo potrka na duri. — „Brzjavka!“ — v sobo stopi sel.

Vznemirjen odtrgam pečat — — „Žena povila čvrstega dečka; krstili ga bomo za Frana. Bina popolnoma zdrava; pozdravlja Te. Živel!

Pavlin.“

Otrl sem si solzo, hitel na prvi brzjavni urad in odgovoril:

„Prisrčno Vama čestitam! Vajina sreča — moja sreča. Ohrani Bog Vaju, ohrani in malega Frana! Fran.“

* * *

V mali družbi najboljših prijateljev pa ni bil tisti večer nikdo takó židane volje, kot jaz. Pel in napijal sem vse na jedno takó da se je končno pošalil pobratim Vilko rekoč: „Hm! — ti je li poslala ljubica veselo vest? — Naj živi!“ —

In trčila sva živahno in skupno ponovila: „Naj živi!“ —

 Pri viru.

Dékle po vodé odide,
Kjer izvira vir hladan,
Mlad popotnik mimo pride,
Žejen, truden in potan.

«Daj mi piti, dékle zalo,
Glej me, žeje skoro mrém,
In počijem v senci malo
Tu naj, prej ko dalje spém!»

Nje srcé, ljubezni prazno,
Nepokojno vstrepeta,
Ko mladeniču prijazno
Hladne vóde vrč podá . . .

Ko odide, zašepéče:
«Sto ti sreč na pot želim!»
In sreč nemirno vleče
Tja po svetu jo za njim.

Sledaji dan gre z vrčem k viru,
Tužna zre na ono stran,
Kamor je odšel . . . V nemiru
Njega čaka, — a zaman!

Sava.

Slovenski narod in velike šole.*)

Donesek k našemu časovnemu vprašanju.

(Piše J. Vencajz.)

Uvod.

Kdor za svoje neiskrbi, zatajil je vero in je hujši od nevernika. — Sv. pismo.

Polstoletja slovenskega delovanja, vstrajnega, mnogič skrajno razvnetega boja za obstanek, pol stoletja slovenske narodne povestnice je preminulo. Ko je l. 1843. jel ranjki oče dr. J. Bleiweis izdajati svoje „Novice“, tedaj počelo se je vspešno in doslej še neprekineno borjenje za osamosvojitve ljubljene naroda našega. Na gospodarskem polji pričelo se je delo, na političkem se je poslej nadaljevalo. Kratka petletnica bila je narodu odmenjena za pripravo na prvi nastop v javnosti — prekratka je bila doba, da bi bilo možno organizovati se in

nastopiti do cela pripravljeno, a dolga dosta, da so se književniki naši in politiki zjedini v enem pismu in jednotnem načrtu glavnih narodovih zahtev. Vender je res, da so takratne razmere same mnogo več uplivala na oni načrt, nego vodje naroda: Razmere privede so Slovence do njihovega političnega veroizpovedanja. Vodje bili so neodločni in sami niso prav vedeli, kaj naj bi zahtevali. Kmalu pa se je spremenil položaj. Ko je stopil naš narod na političko pozorišče, moral je določiti svoje zahteve, ustvariti si „program“. Storil je to, podobno vsem drugim avstrijskim narodom, le morda mirnejše. Njegove zahteve bile so trezne, da

*) Vire in pomožne spise navedem konci spisa.

skromne. Mogoče je, da je to bil znak samopoznanja lastne šibkosti; gotovo pa je na državnozbornem torišči jedini naš narod pokazal politiško zmernost in pravednost.

Ves program obsegal je le kratke tri točke, katere se v vseh sklepih tedanjih merodajnih činiteljev izražajo vedno na isti način: zjedinjenje slovenskega ozemlja, jednako-pravnost v šoli in uradu in neodvisnost od frankobrodskega državnega zbora.

Še danes ostal je narodni program bistveno isti, akopram je sedaj le jedna zahteva aktuvelna.

„Zjedinjena Slovenija“ stoji sicer še vedno na čelu načrtovem, a izvedenje njeno se je v zadnjem desetletji nekako na stran potisnilo. Neodvisnost od Nemčije se je uresničila, in tako izpolnila ta želja preje in temeljitejš, nego se je kedaj mislilo. Jednako-pravnost v šoli in uradu pa je ostala do današnjega dne „na dnevnem redu.“

Osamosvojitve v šoli in uradu nam je najprvo potreba, to je spoznal naš narod takoj. Ni čuda tedaj, da je dosledno ves čas javnega boja zahteval svojih slovenskih šol. Pokazal se pa ni v tem tveganji in stremljenji le za osnovne šole, ampak istotako za srednje in velike šole. Uvidel je, da narod brez višjih šol ostane ohromljen, da se ne more gibati, kakor potrebno samostojnemu rodu. Ne le množice, tudi višjih, izobraženih stanov mu je treba. Da si pa te pridobi, treba mu je zopet — višjih šol.

Večkrat je uže kazalo, da se mu nadeja uresniči, bodi si, da se usta-

novi vseučilišče ali le pravna akademija v Ljubljani, bodi si, da se ustanove slovenska predavanja na graškem vseučilišči in se ondi jim dovoli ono pravo, katero imajo v isti državi maloštevilnejši razrodi — a vsikdar izjalovila se je vest, in danes stojimo tam, kjer smo stali pred 44 leti. Imeli smo svojo pravno fakulto, imeli slovenska predavanja v Gradci, a danes nimamo ničesar.

V zadnjem času se je opetovano — navadno v dobah volitev — in morda ne ravno neutemeljeno govorilo o zasnovi slovenskih predavanj v bližnji bodočnosti. Veselje obide vsakogar, kadar sliši, da se tem potom bližamo vsaj nekoliko izvršitvi našega programa — vendar nam je natančno premisliti položenje narodno in preiskati, če bi ne bile kake take „koncesije“ brez pomožnih naredb za izvršilnost v praksi morda imaginarne vrednosti?!

Mnogopomislekov nam vstaja „za“, a tudi mnogo „proti“ takemu zasnutku.

Razmere naše so se korenito spremenile v vseh 50. letih, pa tudi precej od l. 1870., ko se je Stremayr namenil v Gradcu otvoriti dvoje slovenskih predavanj. Vse vprašanje se akademično razvija morda mnogo lepše, nego se pokaže v praksi. Ker se je pa v nas uže za vsem zastavila „realna“ politika, nam bodi vsikdar in tudi sedaj prvo vprašanje! „Nam li koristi to ali ono, ali ne?“

Na zgodovinski in statistiški podlagi bodemo tedaj v nadaljnem razpravljali stremljenje našega naroda, potrebo in opravičenost njegove zahteve glede velikih šol ter skušali po-

kazati, kake uravnave šol nam nujno potreba k vspešnemu delovanju v narodu. Seveda ne bodemo v vsem razmišljevanji nikdar pozabili uzora vsakega naroda, ki si hoče zavarovati

bodočnost uzora, ki temelji v državostavni enakopravnosti in je smatrati njenim vrhovnim načelom: Vsakemu narodu svoje šole, svoje vseučilišče“.

(Dalje prihodnjič).

Solze.

V spomin Janeza Rakuša, sedmošolca mariborskega, † 6. decembra 1892.

V deželo se jesen je naselila,
Cvetici mnogi je odpadel cvet.
Na jug je ptica mnoga se vmaknila:
Na drevji listja vtihnil je šepet,
Na zemlji mrzli velo zdaj počiva,
A gozd o sreči izgubljeni sniva . . .

I jaz o sreči snivam in radosti,
Katero s tabo, brate, sem užil
V prekratkih, pestrojasnih dneh mladosti.
Ko radost, žalost si z menoj delil.
Izginili so zlati dnovi sreče,
Le solza se v očesu mi leskeče.

Za te na lice solza vroča pada,
Ki legel si prezgodaj v grob teman.
A v srci mi ihtečem vstaja nada:
Saj zopet bo združenja prišel dan.
Telo samo gomila tesna krije,
A duša tam v višavah rajskih žije . . .

Jaroslav.

Glasnik.

Beseda našemu ženstvu. Veliki vspehi ženskega stremljenja v vseh slovanskih razrodih, sosebno pa še oni v českem in hrvatskem, napotili so me, da takoj početkom leta opozorim marljive naše „Vesnjanke“ na domače pereče vprašanje slovenske višje dekliške šole. Vernejše nego lani hočem nadaljevati v objavljenji naših zahtev osveščeni podpore vsaj nekaterih somišljenk in so-trudnic. —

Do mala vsi slovanski rodovi so bolje skrbeli za svoje ženstvo nego mi, in vendar ni splošna naobrazba narodne mase, izvzemši narod česki, nikjer tolika nego v nas Rusi, Poljaki, Čehi, Hrvatje, Srbi, Bolgarji — vsi imajo uže višje dekliške šole, le mi Slovenci,

in z nami Rusini in Slovaki, še nismo do speli dotlej. V Rusinih in Slovakih je res obči narodno-gospodarski, kakor politiški in prosvetni položaj tak, da danes še ni misliti na popolneje narodne ženske vzgoje. Pri nas Slovencih pa nahajamo vse pogoje, katerih potreba v to, v izobilji, ne nedostaje nam prav ničesar družega, nego nekaj dobre volje, narodne odločnosti in energične delavnosti. —

Torej sami moralni faktorji! In vendar ni dobra vzgoja jeden prvih temeljev narodnega blagostanja? — Slovenci potrebujemo prav nujno višjih dekliških šol, in to v prvi vrsti v Ljubljani. S splošno naobrazbenostjo narodovo treba, da napreduje tudi

ženska. Potreba nam torej šole in to primerno urejene!

Nikakor si ne želimo ruskih ženskih licejev, oni nam ne ugajajo, pa tudi ne zadoštujejo: ni nam na učenih ženskah, v prvi vrsti potrebujemo vzgojenih. V drugi vrsti stovprav naj bodo učene! Istotako ne potrebujemo nemških ženskih gimnazijev: saj ne vzgojamo žensk, da nam kedaj deklamujejo Homera ali Vergila; tudi še ne nameravamo ženstvu našemu kar s cela odpreti na stežaj vrata v vseučilišče, ker tega doslej še ne potrebuje. To bi bilo odveč! — Treba nam pa žensk, katere bodo dobre žene boljšim in najboljšim slojevom narodovim. Zatorej bi poleg splošnej nabrazbi potrebnih predmetov nikakor ne hoteli pogrešati ročnih del, gospodinjstva in morda kuharstva. —

Nikakor nadalje ne moremo odobravati, da deklice toliko časa v šolah posedajo, kot naši mladeniči. Ženski je treba s šolo preje nehati, in zato moramo delovati najprvo na preustroj naših doslejšnih dekliških šol.

Naše osemrazrednice so nesmiselne in za jedno leto predolge, pa tudi ne odgovarjajo zahtevam učne uprave in vzgojeslovja. „Peti razred“ teh šol je, kakor dečkom, ki hoté pohajati srednje šole, tudi takim deklicam nepotreben, ker obseza po sedanjem učnem načrtu večinoma le ponavljanje tvarine četrtega razreda. Ta razred je pač dober za take deklice, ki hoté po tem razredu zapustiti šolo. Da deklice, ki bodo nadaljevale svoj pouk, ne izgube z onimi leta, ker ne morejo preskočiti kar iz četrtega v šesti razred, treba šesti, sedmi in osmi razred ločiti od ljudske šole in je kot trirazredno srednjo ali meščansko šolo posebiti. V Ljubljani sta sedaj dve javni in dve zasebni osmorazrednici, katere bi bilo prirediti na tak način. S tem bi se deklicam jedno nepotrebno zapravljeno leto ohranilo.

Kar smo doslej povedali, zadevalo bi le preustroja doslej obstoječih šol. Nova višja dekliška šola pa bi nikakor ne zadostovala, če stoji na stopinji meščanskih šol; saj ta stopnja uže obstaja. Treba nam šole, katera bi vsoporedno z učiteljsko pripravnico po dokončani meščanski šoli poučevala popol-

nem narodne deklice. Te bi se v prvi vrsti ne vzgajale kot učiteljice, marveč splošneje kot žene. Vendar pa bi morala ta šola v toliko naslanjati se na predpisani učni načrt, da bi obsezajoča tri letnike, po završenji dajala tudi ugodnost postopa bodi si po potrebi tudi v kak višji strokovni kurz, kateri bi deklici konečno omogočil morda vstop na kako veliko šolo. Poslednje naj bi bilo vsekako le izimno.

Tak zavod bi stal na stopnji višjih razredov srednjih šol, katerih profesorji bi z nagrado o prostih urah — kakor doslej na neki zasebni osmorazrednici ljubljanski — oskrbovali velik del pouka. Za specifično ženske šolske predmete nabaviti bi bilo posebnih, najbolje ženskih učiteljskih močij. Zavodu načelovati bi pač moral poseben, neodvisen ravnatelj, kakor je tudi drugje navadno.

Le tako uravnano učilišče bilo bi možno ustanoviti in bi nam tudi donašalo obljubljeno hasen. Za izvršenje takega načrta treba seveda v prvi vrsti sodelovanje vsega ženstva, v isti meri, kakor je to storilo česko. Po vzgledu česke „Minerva“ treba osnovati v Ljubljani žensko društvo, katero skrbi za splošen prospeh našega ženstva, sosebno pa deluje na ustanovo pročrtane šole. Društveni prispevki naj bi bili minimalni in se uporabljali le v najnujnejše upravne izdatke. Šolnina, katera se mora itak tudi sedaj dajati, naj bi za jedno ali dve leti vdzdržavala zasebno jeden ali dva letnika. Poslej bi ta zavod izvestno vzela v oskrbo dežela z mestnim zastopom, in bodočnost bi mu bila zagotovljena . . .

Vse naše ženstvo, sosebno pa matere šolo obiskujočih deklic naj bi delovale na to, da se prej ko prej ustanovi tako društvo. Če bi to uže samo ne moglo povspeti se do izvršitve tega načrta, gotovo bi bilo važen moralen faktor, kateri bi morali tudi kranjski deželni očetje uvaževati dostojno in vsikdar.

Sestre, na delo tedaj!

—nc—

 Vestnik

Slov. fer. društvo „Sava“ je z današnjim dnem sklenilo svoje božično delovanje. Radi kratkega časa se pač na vnanje ni mo-

glo sosebno razprostrti, temveč je delovalo bolj na završenje svoje notranje uprave. Izmed društvenih okrožij so se na Kranjskem ležeča do cela utrdila in se je še poslednje, doslej nezbrano, Notranjsko, naredbenim potom sestavilo. Odbor je določil začasno dve zadrugi: pivško in vrhniško-idrijsko. Načelnik prvi je okr. upravnik stud. jur. Šabec sam, drugi pa poverjenik stud. jur. J. Kogej. S temi določbami je na Kranjskem glavna uredba končana in treba bo po možnosti podkrepiti ostala okrožja. Tudi bo v bodoče skrbeti, da si med mlajšimi sovrstniki in sovrstnicami pridobi dijaštvo „podpornih“ članov in „stalnih gostov“. V kratki dobi svojega trimesečnega delovanja pridobila si je „Sava“ 14 ustanovnikov, 3 podporne, 43 starešin in 65 rednih članov, skupno 125 udov.

Starešinski svet društva sestoji sedaj iz sedmorice. — Starosta je dr. Tavčar, svetniki so dr. M. Hudnik, dr. V. Krisper in dr. J. Kušar v Ljubljani, dr. D. Majaron na Dunaji, dr. F. Rosina v Celji in dr. M. Truden v Trstu. Upravnik starešinskega sveta je dr. J. Kušar. Predsedniki društvenih častnih sodov so: dr. F. Tekavčič, dr. V. Žitek in dr. Švigelj. —

V krog „Vesnanov“ poslal je starešinski svet, ker je naš list društveno glasilo, svojega zastopnika. Odbor je svoje posle za časa ukov razdeljeno na Dunaji in v Gradci reševal in bode isto storil tudi v bodoče, da se pripravi na velikonočno delovanje, katero prične 15. marca t. l. Preglednika sta društveno poslovanje opetovano pregledala in je doslej v popolnem redu našla. —

Tekom pretečene dobe sešlo se je ljubljansko okrožje k svojemu III. društvenemu shodu dne 2. t. m. v stalni gostilni „savski“ pri Zajcu. Ker je bil na večer velik snežen zamet, došlo je le 21 članov k zborovanju, katero je imelo značaj vesele novoletne zabave.

Slov. akad. društvo „Slovenija“ je imelo dne 19. dec. svojo IV. redno sejo. Navzočih je bilo 54 članov in gostov. Predsednik cand. jur. Regally je otvoril zborovanje nekoliko po 8. uri. Poročilo odborovo pokazalo je, da je društvo od zadnje seje sem

pridno delovalo in svoje gmotno stanje nekoliko izboljšalo. Knjižnica pa je narasla zopet za 22 knjig. Na to poročal je predsednik o delovanju slavnostnega odseka. Vsi sklepi zadnje seje so se izveli in načrt slavnosti popolnem rejalizoval. Slavnost se bo vršila pri Ronacherji. Najeta je vojaška godba pešpolka „Car Aleksander ruski“, mešani zbor „slov. pevskega društva“ predaval bode „Veneec Vodnikovih pesnj“, moški zbor „Slovenije“ pa Vilharjevo „Vojaci na potu“ in Ipavčev „Kdo je mar“. Poročilo slavnostnega odseka se je vsprejelo po daljših obravnavah.

V preporni zadevi društvenega poslovnikar sestavil se je upravni društveni sod.

Z ozirom na dijaštvo sovražne sestavke v „Slovencu“ sklenilo se je, da se društvo zahvali na nadaljnem brezplačnem pošiljanji tega lista, ter da v njem ne objavlja nikakih poročil in naznanil. Ker pa je potrebno, da člani čitajo tudi ta list zaradi razmer v domovini, naroči se „Slovenija“ od novega leta nadalje nanj.

V seji izročil je predsednik še 5. članom društveni trak in vsprejel njihovo zaobljubo.

Vodstvo zabavnega dela prevzel je jur. dr. L. Batič. Pričela se je nabirati svota za drugo pokroviteljno dunajskih velikosolcev pri družbi sv. Cirila in Metoda, h kateri se sosebno bratje Srbi pripomogli z lepimi doneski.

Na slavnost „Slovenije“ povabili so se osebno vsi odličnejši dunajski Slovenci in Slovani. Vabila pričela se bodo razpošiljati ob kratkem. — Slavnost obeta postati sijajna, in bode v vsakem oziru zadovoljila vse udeležence, torej opozarjamo nanjo vse prijatelje „Slovenije.“ Vršila se bode 6. febr. v Ronacherjevi plesni dvorani. Prostovoljni doneski v fond za proslavo petindvajsetletnice društvene sprejemajo se z zahvalnostjo.

Novo stanovanje akad. društva „Slovenija“ bode v VIII. Josipovem okraji, in sicer v „Lange Gasse, št. 48“. Društvo preseli se v februarju.

Slov. akad. društvo „Triglav“ imelo je v tekočem letu uže štiri seje. Odbor premenil se je v nekoliko. Na čelu društvu stoji sedaj savski podpredsednik cand. jur.

Švab. Društvo šteje nad 40 rednih članov, ima 16 članov močan pevski zbor in v njem obstoječ tamburaški zbor. Triglav ima veliko svoje stanovanje. V popoludanjem času se shajajo njegovi člani v kavarni „Wien, Rechbauerstrasse“, na večer pa v Kaubejevi gostilni „zum Brandhof“.

Samostalni borilni klub graški šteje sedaj 27 članov pod vodstvom cand. med. Dereanija. Ugled, kateri si je pridobila ta zveza slovenskega dijaštva, je slovenskim dijakom v Gradcu pri tamošnjih dijaških razmerah na vseučiliščih prav potreben, in njihov nalog v vsakem oziru važen.

Akad. društvo „Ognisko“ na Dunaji prireja vsako leto Mickiewičevo slavnost Lani vršila se je dne 8. decembra 1892 v mali dvorani „Musikverein“. Pevske točke izvrševalo je ak. pevsko društvo „Lutnija“, in gospa Boeskay; godbene pa na glasoviru gospdč. Pancera, na goslih g. Duesberg, na violoncelu g. Jufé. Na harpah sviralci ste gospdč. H. in A. Karminska med drugimi tudi narodno „Ješče Poljska ni propala“ ter s tem vzbudile veliko in navdušeno priznanje. Slavnoznana imena sodelovalcev in poset poljskih slavnostij s stranij najveljavnejših krogov povzročili so, da so med dunajskim občinstvom na najboljšem glasu. —

Nemški dijaki dunajskega vseučilišča imeli so 9. dec. 1892 pri Elterleinu v Hernalsu ohod, kjer so razpravljali o interesih dijaštva. Sprejele so se resolucije: 1) glede internih zadev na medicinski fakulteti; 2) za ustanovo medicinske fakulte v Lvovu; 3) poziv nemškimi profesorjem, naj pospešujejo želje nemških dijakov. — Glede notrajnih zadev na medicinski fakulteti konstatovalo se je vedno rasteče število židovskih dijakov. Po oficijelnih podatkih bilo je židov na dunajskem vseučilišču leta 1886/7: 33 2/10, od tedaj naraščalo je, 1890/1 na 33 6/10, in si. cer pri juristih 21 9/10, pri medicinskih 48/10, filozofih 14 8/10. Z ozirom na obče znano nestrpnost židovskega dijaštva trpé kristjanski dijaki ne le pri pouku, temveč tudi na ugledu v zasebnem življenju in posebno pri razdelitvi podpor. Naglašalo se je tudi, kako sovražno in neistinito pisarijo židovski listi o krščanskem dijaštvu, ki se

brani tujega jarma, — in kako da je semitizem našel v prof. Nothnagelu zaščitnika. Ustanovitev medicinske fakulte v Lvovu bi bila najboljša opomoč proti navalu židovstva, ker baš iz Galicije dohaja poleg Ogerske, navečje število židovskih dijakov (oboje presega 2/3 vsega židovskega dijaštva.) — Druge točke ne zanimajo slovanskih dijakov, kar pa se tiče napora proti židovstvu, želeli bi, da se zjedinijo Nemci in Slovenci v skupnem delovanju, uspeh bi koristil obema narodoma.

Pri volitvah dijaškega boln. društva na Dunaju v odbor zmagali so letos, sicer z velikim naporom, prvič antisemitje v vseh fakultah proti židovskim kandidatom, ki so dolgo vrsto let imeli večino. Iz tega uzroka ustavili so židovski podporniki, kakor poroča „Öst. Wochenschrift“, organ rabija Blocha, svoje doneske društvu. — Prelepa ilustracija toliko slavljenе židovske radodarnosti, ki odteguje društvu, katero skrbi za bolne dijake brez razlike vere in narodnosti, svojo podporo, ako ne gospoduje v njem njih klika. — Da bi kdo od množice številnejših kristjanskih dobrotnikov in podpornikov odtegnil bil društvu, ko je prišlo v židovske roke, svoje doneske, ni bilo nikdar čuti. — A kljub vsemu temu je antisemitizem po zagotavljanju židovsko-liberalnih listov še vedno izvržek človeštva. —

„Kadimah“, židovsko akad. društvo na Dunaju, je tudi letos priredilo svojo „Makabejsko slavnost“ katere so se udeležile razun častnega gosta rabija Blocha nekateri židovski profesorji. Petje semitskih himen in zabavljice kristjanskim dijakom bile so glavne točke. — 17. dec. napravilo je pri Ronacherju svoj jako slabo obiskani ples. —

Dramatiški odsek akad. društva „Slavija“ v Pragi uprizoril je v smihovskem gledališču 15. dec. 1892 Ibsenovo „Podpore naše družbe“ s prologom E. Krasnogorske. Slovenskim dijakom priporočamo opetovano gojitev dramatike po vzgledu čeških bratov.

Asilno društvo za revne dijake dunajske univerze, ki je pod pokroviteljstvom nadvojvode Rainerja, ima gotovine 103.722 gl. 62 kr. V lastni hiši ima 124 revnih dijakov brezplačno stanovanje, kurjavo in svečavo.

Ker vsprejema vsako leto tudi večje število Slovencev dobrote tega ustava, želeli bi, da mu tudi zasebniki po mogočnosti pomorejo, kakor to z letnimi doneski storé razni deželni zbori in mestne občine.

Društvo za zidanje akademiškega doma v Pragi ustanovilo se je lani in razpolaga sedaj uže z 41.000 gld.; upa torej da doseže v dveh letih svoj smoter ter podari češkemu dijaštvu svoj lastni dom. Požrtvovalnost in vstrajnost češkega naroda v vsakem obziru je res občudovanja vredna.

Akad. društvo „Hrvatska“ v Gradcu ustanovilo je pouk v češkem jeziku; priglasilo se je k temu 15 hrvatskih vseučilišnikov. Poučuje jih Čeh stud. jur. B. Raul.

Klub českih farmacevtov sklenil je izdati prvo farmacevtično učno knjigo v češkem jeziku.

Na budapeškem vseučilišču dogodil se je na kliniki prof. Kovacs-a velik škandal, kateri pa čaka še konečne rešitve. Brezobzirno postopanje profesorjevo pri operacijah vzbudilo je veliko nevoljo med dijaki. Zaslejš pričela se je disciplinarna preiskava proti profesorju, katera bo de pač pokazala istino, in kakor kaže ne bo de za profesorjevo delovanje najboljšega vspeha.

Sibirsko vseučilišče v Tomsku, glavnem mestu zahodne Sibirije stopilo je sedaj v peto leto svojega obstanka. Število dijakov se množi od leta do leta in najboljše osvitljuje kulturno misijo rusko v azijskem ozemlju. Vseučilišče uredilo je v kratkej dobi svoje delovalnosti velike zbirke, katerih najznamitejši sta arheološka in etnografska, kot hraniteljica ostalin vseh v Sibiriji biva jočih oziroma deloma uže zdavna zamrtih narodnostij.

Vseučilišče v Padovi praznovalo je 7. decembra 1. 1892. tristoletnico, kar je bil slavni Galileo Galilei pozvan učiteljem matematike. K slavnosti so povabili vsa vseučilišča tehnike in akademije.

Pribaltiško vseučilišče v Drptu uvede v bodočem dvetletji ruščino kot učni predmet brezizumno za vse predmete, kateri so se predavali deloma še v nemščini. 14% nemškega prebivalstva je doslej utisnilo tuj značaj tem pokrajinam; pred 3. leti pa je

večina 85% domačega estonskega in litranskega prastanovništva prosila vlado, da ugodi željam podanikov in uvede ruski jezik tudi na drptsko vseučilišče. Ta je z zadnjimi svojimi ukrepi rešila uloženo prošnjo v ugodnem smislu.

Ženski tamburaški zbor 14. gospic osnoval se je tekom letošnje zime v Ljubljani. Ženski tamburaški kvartet sestavlja se je v Št. Jurji na južnem Štajerskem. Lepo število tamburaških zborov imamo sedaj uže po našem ozemlju, a od dneva do dneva še raste in se razširja ideja tamburaštva. Izredno zanimanje našega naroda za jugoslovansko narodno glasbo spričuje pač najbolje glasbeno nadarjenost našega naroda. Sodelovanje našega ženstva kaže, da se ono probuja bolj in bolj. Le tako naprej! Tamburaštvo naj tudi pri nas postane narodna glasba. — Pri tej priliki popraviti nam je naše poročilo v zadnej št. „Vesne“ (o slavnosti „Slovenije“) v toliko, da česke gospice v „Slovanski Besedi“ nimajo lastnega tamburaškega zbora, temveč se vadijo skupno in pod vodstvom akad. dr. „Zvonimira“.

„Obrtnik“. V Celji ustanovi se slovensko obrtniško društvo uže v kratkem. Prevažno to združenje bo de svoj delokrog raztegnilo preko vseh slovenskih zemlja in ustanovilo jednoto vseh naših obrtnikov. Dal Bog, da se ob kratkem osnuje morda v Ljubljani — še društvo za obvarovanje obrtniških interesov in enakomerno razširjenje slovenskega obrtništva tudi v naših mejnih krajinah.

Književnost in umetnost.

„Matica Slovenska“ razpošilja svoje knjige za leto 1892. „Letopis“, uredil prof. Bartel, nam podaja poleg qbičnega imenika in bibliografije prav poučna daljša članka priv. docenta dr. Štrekelj-a in starega zgodopisca matičinega Ivana Steklase. — Vse hvale je vredno izdavanje opisa slovenskih zemlja. Ponosni bomo na celotno delo, če bo izdelano v vseh posamičnostih toli natančno in temeljito, kakor je to storil v novem snopiču „Goriška“ prof. S. Rutar. Res, krasno delo pa je letošnji zvezek zabavne knjižice, H. Sienkiewicz-ev roman

„Z ognjem in mečem“. Knjigo je tiskal Simaček v Pragi, a slike jej je oskrbel slikar Oliva. Prevel jo je dobroznani pisatelj, ki se skriva za imenom „M. M“. „Matica“ je s to knjigo podala Slovincem umotvor po vsebini in obliki, kakoršni smo uže zdavna pogrešali. V zadnji odborovi seji določile so se knjige, katere izda društvo bodoče leto. Zajedna z njimi pa izide skoro da prvi zvezek „Anton Knezove knjižnice“. Glavnico je društvo uže prevzelo v znesku 23.800 gld.; sedaj pa je razpisalo nagrado za povest, ki se bode objavila v prvem zvezku.

„Slovanski Svet“ izhajal bode leta 1893. povekšan na 20. straneh za isto ceno 4 gld. na leto. Poleg političnih čiankov bode priobčeval tudi sestavke o slovanskem leposlovju in kritike; o zgodovini Cirilo-Metodijske cerkve med Jugoslovani, posebno med Slovenci; o jugoslovanskem eposu s posebnim ozirom na kraljeviča Marka; — prinašal bode odlomke slovanskih, posebno ruskih leposlovnih del s tolmačem ali prevodi. Zaradi prave slovanske smeri, katero zastopa ta list, kakor tudi posebno zaradi korenitih svojih sestavkov, je vreden, da se razširi po Slovenskem kar najgostejše in, da se obrača nanj največja pozornost od vseh strani naše domovine

„Slovanski Pravnik“, kateri letos pričenja deveto leto svojega obstanka, prinesel je v zadnji številki minolega leta jako zanimiv sestavek o novem letnem vprašanji odvetništva iz peresa dr. S-a: „numerus clausus“ ali pa daljša praksa odvetniškega kandidata? Pisatelj se odloča sicer za „numerus clausus“, a venderle „sub modo“!

„Jurčičevih zbranih spisov“ dolgo pričakovani XI. svezek izšel je koncem minolega leta. Vsebina so mu trije dramatični spisi: „Tugomer“, „Berite novice“ in „Veronika Deseniška“.

„Slovanski Panteon“ zvala se bode zbirka životopisov slovanskih veljakov, katero bodeta izdajala gg. Fridolin Kavčič in Fran Podkrajšek. Vsako leto bode izišlo 4 do 5 snopičev po 35 kr. s poštino vred, ako se oglasi dovoljno število naročnikov. Naročnino sprejema g. Fran Podkrajšek v Savi ob južni železnici.

„Prosvjeta“ zove se novi leposlovniki list, kateri je jel izhajati na Cetinji. Doslej ni izhajal v Črni gori noben tak list. Tem večjo važnost je pripisovati novemu povzetju, ker kaže pač potrebo tamošnjega občinstva na takem listu. Urednik mu je dobro poznati pesnik Jovan Sundečić. Do novega leta izišla sta dve številki.

„Neodvislost“. Časopis namenjen českemu dijaštvu, eminento socialno-politične osebine, izide s tekočim letom v Pragi. Urednik listu je znani sotrudnik „Časopisa českeho studenstva“ stud. phil. A. Hajn. Stališče njegovo je radikalno, naloga mu je pospeševati vzajmno približevanje slovanskih razrodov s posebnim ozirom na odnošaje avstro-ogerskih Slovanov. Cena 6 gld.

„Primorski list“ zove se novi klerikalni list, kateri so pričeli izdajati sedaj v Trstu. Tendencija je protivna oni sedaj obstoječe „Edinosti“ in „Nove Soče“.

„Domovina“ se je toliko priljubila občinstvu, da bode ustrezajoč opetovani želji spodnje-štajerskih svojih naročnikov izhajala odslej po 3 krat na mesec in sicer 5, 15. in 25. dne. Donašala bodi prilogi tudi „slovenski kmetovalec“ in „Slovenski obrtnik“. Cena listu z obema prilogama je 2 gld. na leto. „Domovina“ postala je v kratkem času svojega delovanja glavno glasilo štajerskih Slovencev in si pridobila v političnem oziru vodstvo mej njimi. Našemu dijaštvu je priporočamo kar najtoplejše v nadaljne razširjevanje po malem Štajerju.

Pravna terminologija, katero po nalogu društva Pravniki v Ljubljani ureja sedaj dr. J. Babnik, bliža se svojemu završetku. V prvih dneh februarja bode glavna redakcija končana, potem bo treba le še nekoliko pregledavanja in popravljanja. Upati je, da dobimo do konca leta toliko zaželeno terminologijo.

Česka akademija ved in znanostij v Pragi izdala je ravnokar 14. zvezek svojega „Sbornik-a svetovne poesie“, obsezajoč izvrsten prevod Al. Puškinovega „Evgenija Omegin-a“ od Junga. Doslej izišla so v tej zbirki naslednja dela: Ariosto „Crlandovo furioso“ (Vrhlicky), Mickiewicz „Konrad Walenrod“ (S'adek), Byron „Sardanapal“ (Kosek), Botič

„Pobratimstvo“ (Kolař), Calderon „Čudotvorni magus“ (Kráľ), Lemontora izabrane povesti in spisi (Taborcky), Alfieri „Filip“ (Frida), Volcov „Pesni“ (Onis), Shelley „Cenci“ (Černy), Asmilla „Poezije“ (Krapil) in Burus „Pesni in balade“ (Sladek). Želeli bi, da tudi Slovenci dobimo prevode priznanih del svetovne literature, da se seznanimo z njo v materinščini. Vidi se nam, da bode „Slov. Matica“ posnemala odslej vzgled česke akademije. Ta ideja je gotovo jako hvalna.

Listnica.

S to številko pričenjamo drugi tečaj našega lista. Vsem dosedanjim našim gg. sotrudnikom in naročnikom zahvaljujemo se za njihovo prijaznost našemu listu in jih prosimo, da vstrajajo pri pričetem delu. Vabimo pa vse prijatelje slovenskega dijaštva da pristopijo kot sodelavci, da si naroče naš list in ga razširjajo med znanci in prijatelji.

„Vesna“ izhaja kot mesečnik na šestnajstih straneh, za 1 glđ. 50 kr. (tri krone) na leto: naročnina pošlje naj se tiskarni g. Drag. Hribarja v Celji. „Vesna“ služi dijakom brez vsacega razločka glasilom stanu. Ona je vsestransko nezavisen list leposlovno-znanstvene vsebine, ne izključuje vsakovrstnih dnevniških vprašanj, ako so tesno združena s kulturnim napredkom Slovanov — „Vesna“ stoji na občeslovenske kulturne podlagi, priobčuje najvažnejše pojave vsega slovanstva, kateri vedejo k dosezanju tega smotra.

„Vesna“ prinaša poročila iz dijaških krogov, sosebno akademičnih slovenskih in po možnosti slovanskih sploh, ter najglavnejše pojave v vedi in znanosti, omiki in prosveti. Razven tega priobčuje v „Glasniku“ važne misli in nasvete sotrudnikov; v „Vestniku“ novice, objave in poročila iz dijaških krogov, v „Književnosti in umetnosti“ na-

vaja in ocenja na kratko knjige in umetnostne pojave slovenske in one slovanske in neslovanske, ki služijo namenu „Vesne“ V „Listnica“ prijavlja naznanila in odgovore uredništva in opravištva.

„Vesna“ ne bode napadala ne oseb ne stanov, postavljala pa se vsakemu napadu moško v bran. Pospeševala bode po možnosti združenje vseh oseb in stanov, kateri se hočejo neustrašeno boriti za slovenski narod na slovanske podlagi.

„Vesna“ si bode trudila pridobiti žentstvo slovensko za narodno delovanje, uvažuje njih važnost za narodno stvar in trudé se za njih večo samostojnost in veljavo v javnem življenji.

Prva številka poslala se je vsem onim, ki so se javili kot naročniki. Poslali smo jo tudi nekaterim rodoljubom in društvom na ogled. Ako se ne nameravajo naročiti, prosimo, da jo vrnejo.

Gđč. Dánica. Srčna hvala! Blagovolite i nadalje sodelovati pri našem listu!

Gđč. F. V. v Lj. Vaš spis priobčimo šele v 2 štef. Oprostite!

G. J. R. v L. Da ustrezemo želji mnogih naših naročnikov, priobčevali bodemo po možnosti po dva leposlovna spisa v vsakej številki „Vesne“. —

G. J. F. v Lj. Tudi z „narodnim blagom“ nam vstrežete.

G. S. T. v R. Kritike Mohorjevih in Matičnih knjig odložiti smo morali radi obilega družega gradiva na poznejše štef.

G. J. S. K v J. Poročila o slovanskih književnikih priobčevali bodemo vselej drage volje, v kolikor nam bo to prostor dopuščal. Blagovolite torej doposlati životopise napominjanih ruskih pisateljev.

Pošiljatve uredništvu „Vesne“ naj se pošiljajo odslej pod naslovom: Wien, VIII., Lange Gasse, 48.

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto glđ. 1:50 Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Lange Gasse, 48; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.